

Станчак Ольга Ігорівна,

*студентка Я з курсу інституту кримінальної юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ПРАВОВІ ОСНОВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ СІМЕЙНИХ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ

Основою розвитку сільської місцевості є сільське господарство, яке в основному здійснюється у формі особистого селянського господарства. Особисте селянське господарство (далі — ОСГ) є традиційною формою сільськогосподарського виробництва аграрної продукції та залишається одним із основних виробників сільськогосподарської продукції в Україні.

Чимало учених обґрунтовують неперспективність розвитку такої форми здійснення сільськогосподарського виробництва, зважаючи на те, що ОСГ не мають за мету отримання прибутку, а функціонують для задоволення власних потреб. Однак, аналіз сучасного стану функціонування ОСГ показує, що більшість таких господарств не лише виробляють продукцію для задоволення власних споживчих потреб, але й реалізують вироблену продукцію на ринок. При цьому, зазначаємо, що існують і такі випадки, коли селяни реалізують не надлишок продукції, що залишився після задоволення власних споживчих потреб, але й ціленаправлено виробляють в декілька разів більше продукції з метою подальшої її реалізації на ринок для отримання прибутку. У такому випадку ОСГ притаманні ознаки підприємницької діяльності. Однак, фактично, отриманий від реалізації сільськогосподарської продукції дохід, не оподатковується. Таким чином, постала проблема перед державою у розробці інструментів щодо заохочення трансформації сімейних господарств у господарства товарного спрямування на основі досвіду європейських країн.

Так, Законом України від 31 березня 2016 р. № 1067-VIII внесено зміни до Закону України «Про фермерське господарство» від 19 червня 2003 р. № 973-IV. Впровадження нової редакції закону має на меті переведення великих ОСГ у статус фермерських господарств та виведення з тіні усіх дрібних виробників сільськогосподарської продукції, а відповідно, і їх оподаткування [1, с. 21].

Таким чином, відповідно до Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про фермерські господарства» щодо стимулювання створення та діяльності сімейних фермерських господарств» № 1067-VIII від 31 березня 2016 р. [2] відтепер фермерське господарство може бути організовано як у формі юридичної особи, так і фізичної особи-підприємця. У Законі вказано, що фермерське господарство підлягає державній реєстрації як юридична особа або фізична особа-підприємець. Передбачено також, що фермерське господарство, зареєстроване як

юридична особа, має статус сімейного фермерського господарства (далі — СФГ) за умови, що в його підприємницькій діяльності використовується праця членів такого господарства, якими є виключно члени однієї сім'ї, відповідно до ст. 3 Сімейного кодексу України. Фермерське господарство без статусу юридичної особи організовується на основі діяльності фізичної особи-підприємця, має статус СФГ, за умови використання праці членів такого господарства, якими є виключно підприємець та члени його сім'ї, відповідно до ст. 3 Сімейного кодексу України. На відміну від фермерського господарства, де головою фермерського господарства, може бути наймана особа, головою СФГ може бути лише член відповідної сім'ї.

Таким чином, із аналізу Закону виділяються можливі чотири форми фермерського господарства, а саме: фермерське господарство — юридична особа; сімейне фермерське господарство — юридична особа; фермерське господарство — фізична особа-підприємець; сімейне фермерське господарство — фізична особа-підприємець [1, с. 21].

У ст. 8-1 Закону України «Про фермерське господарство» визначено такі особливості створення та діяльності СФГ без набуття статусу юридичної особи: організовується підприємцем самостійно або спільно із членами його сім'ї на підставі договору про створення СФГ; договір про створення СФГ укладається членами однієї сім'ї в письмовій формі та підлягає нотаріальному посвідченню; головою СФГ без статусу юридичної особи є член сім'ї, зареєстрований як підприємець і визначений договором; від його імені має право виступати голова або уповноважений ним один із членів господарства [3].

Вважається, що саме вихідним пунктом трансформації ОСГ у СФГ — поповнення державного бюджету за рахунок сплачених ними податків. Тому для забезпечення створення СФГ було запропоновано внести зміни до Закону України «Про особисте селянське господарство» щодо заборони селянам реалізовувати надлишки виробленої ними продукції. Таке положення не можемо оцінювати як позитивне, зважаючи на те, що чимало ОСГ реалізують надлишок виробленої продукції, дохід від чого є мінімальним. Вважаємо, що було б доцільним ввести на законодавчому рівні, а зокрема у Закон України «Про особисте селянське господарство», певні норми меж прибутку, який був би допустимим для законного функціонування ОСГ без його реорганізації у СФГ без статусу юридичної особи.

Таким чином, у запровадженні СФГ можна виділити як позитивні, так і негативні моменти. Негативним є те, що законодавець, ввівши таку форму ведення господарства по суті забороняє селянам без реєстрації реалізовувати надлишок виробленої продукції. З іншого боку, за рахунок податків СФГ бюджет країни буде поповнюватися, у свою чергу⁷ держава повинна підтримувати і стимулювати розвиток такої форми господарювання.

Список використаних джерел

1. Осипова М. М. Питання розвитку сімейних фермерських господарств // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Економічні науки. — 2017. — Вип. 22, ч. 2. — С. 20-23.
2. Про внесення змін до Закону України «Про фермерське господарство») щодо стимулювання створення та діяльності сімейних фермерських господарств : Закон України від 31 берез. 2016 р JV° 1067-19 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakonO.rada.gov.ua/laws/show/1067-19>.
3. Про фермерське господарство : Закон України від 19 черв, 2003 р. № 973-15 [Електронний ресурс], — Режим доступу: <http://zakonO.rada.gov.ua/laws/show/973-15>.

Науковий керівник: к. ю. н., доцент Гавриш Н. С.